

La Comissió Europea ja ha enllestit el programa mediambiental per a la primera dècada del segle XXI

Horitzó: 2010

“**E**l nostre futur, la nostra elecció”, aquest és el títol del VI Programa d'Acció Mediambiental de la Unió Europea per a la primera dècada del nou segle. La Comissió Europea ja l'ha presentat i ara està pendent de l'aprovació pel Parlament i el Consell. Aquest nou Programa d'Acció Mediambiental de la UE estableix les grans prioritats d'actuació en aquest camp fins al 2010, que se centren en quatre àrees: el canvi climàtic; la natura i la biodiversitat; el medi ambient i la salut, i l'ús sostenible dels recursos naturals i els residus.

EL CANVI CLIMÀTIC

Aquest sisè programa té com a objectiu ratificar i aplicar el Protocol de Kyoto de cara a reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle en un 8% per al període 2008-2012 respecte als nivells del 1990. Per aconseguir aquest modest objectiu, el programa reclama canvis estructurals en diversos sectors, i, de manera destacada, en els transports i l'energia. La comissió ha posat un especial èmfasi en el desenvolupament de l'eficiència energètica, i, per tant, confia en la tecnologia com la clau per fer possibles aquests canvis. L'objectiu de reduir en un 8% les emissions queda lluny del 70% que la mateixa comissió ha assenyalat a més llarg termini, però, com ha dit la comissària de Medi Ambient, Margot Wallström, “aquest és el primer pas”.

NATURA I BIODIVERSITAT

Aquí es plantegen tres grans accions: protegir i restaurar els sistemes naturals danyats, aturar la pèr-

El VI programa desenvoluparà polítiques de protecció dels entorns marins

dua de biodiversitat, tant a la UE com a tot el món, i protegir els sòls de la destrucció, sigui per erosió o per contaminació. Alguns d'aquests objectius s'han concretat en la finalització de la xarxa Natura 2000, però el centre d'atenció no seran només els espais protegits, ja que el

paisatge en general també rebrà protecció a través de noves polítiques agrícoles d'abast regional i per als entorns marins. Per altra banda, es donarà un nou impuls a la prevenció d'accidents en la indústria i la mineria, que sovint tenen com a resultat la destrucció de l'entorn.

Els reptes de l'ampliació

El VI Programa d'Acció Mediambiental de la Unió Europea coincidirà en el seu desplegament amb l'ampliació de la UE a un gran nombre de països. La UE passarà de 15 membres a 27. Els nous membres seran Eslovènia, Estònia, Polònia, la República Txeca, Hongria, Xipre, Romania, Bulgària, Lituània, Eslovàquia, Letònia i Malta. L'ampliació, en principi, és bona, ja que consolida un espai d'estabilitat que s'estén a gairebé tot el continent, però té, en contrapartida, dificultats polítiques i econòmiques. Pel que fa al medi ambient, es multiplicarà el nombre de problemes a tractar, amb l'agreujant que, per la seva història recent, molts d'aquests països s'incorporen a la UE amb un medi ambient molt degradat i amb una cultura ambiental sota mínims. En aquests països, l'aplicació de les noves legislacions ambientals requerirà un gran esforç de finançament per part de la resta dels membres, inclosa Espanya, fins ara més acostumada a rebre que a donar.

MEDI AMBIENT I SALUT

Aquest és el tercer àmbit, i probablement un dels que més interessin l'opinió pública europea. Molts ciutadans han viscut els efectes dels contaminants de manera directa o a través de l'alimentació. Això ha fet que aquest problema ambiental s'hagi percebut de manera més clara que, per exemple, la pèrdua de biodiversitat. La comissió, conscient de la sensibilitat suscitada al voltant d'aquesta qüestió per les crisis alimentàries, planteja una resposta contundent que ha de passar per la revisió a fons del sistema comunitari de gestió de riscos pel que fa a les substàncies químiques. L'aplicació de la directiva marc sobre l'aigua del 2000 i una estratègia per reduir l'ús dels pesticides són altres actuacions previstes, que es completen amb una directiva marc sobre el soroll i una estratègia per regular la qualitat de l'aire.

RECURSOS NATURALS I RESIDUS

L'ús sostenible dels recursos naturals i els residus és, probablement, un dels terrenys que requereixen canvis de política i també de mentalitat orientats a la sostenibilitat. Els objectius se centren a aconseguir que el consum de recursos no superi la capacitat de càrrega de l'entorn i també a dissociar el consum de recursos del creixement econòmic i a minimitzar la generació de residus a través d'una política integrada de producció. L'èxit d'aquests objectius dependrà, en bona part, de la receptivitat i el compromís dels sectors productius. No es tracta tant de forçar-los a adoptar mesures com d'aconseguir que ells mateixos vegin que aquest canvi de mentalitat pot tenir com a primer efecte l'augment de la competitivitat: l'empresa més competitiva serà la que gastí menys recursos i produeixi menys residus. Segons la comissària Wallström, "hi ha moltes empreses dinàmiques que ja es beneficien dels elevats requisits mediambientals que apliquen, i els consumidors encara en volen més".

La salut i evitar crisis alimentàries són algunes altres de les prioritats

EL CAMÍ CAP AL SISÈ PROGRAMA

El VI Programa d'Acció Mediamiental de la Unió Europea culmina un llarg camí de resposta institucional als problemes ambientals iniciat en els anys 70. Tot va començar en la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Humà, el 1972, que va esperonar la Comunitat Europea a emprendre un primer programa d'acció ambiental general el 1973. D'aleshores ençà se n'han succeït un total de cinc.

El cinquè programa (1992-1999) va ser fruit de la Cimera de la Terra celebrada a Rio de Janeiro i va tenir com a lema "Cap a un desenvolupa-

lien adaptar malament les directives, i, per tant, se'n perdia l'esperit i la intenció en transformar-les en lleis nacionals. Pel que fa als agents relacionats amb les polítiques ambientals (empreses, consumidors, etc.), no s'hi implicaven prou, potser perquè, en el fons, no s'hi identificaven.

La comissió vol superar aquests problemes en el sisè programa. Per aquest motiu farà un seguiment estricte de l'aplicació de les directives, pressionarà els estats quan ho consideri oportú i divulgarà àmpliament l'incompliment de les normes. Per altra banda, es vol que la política ambiental europea no es vegi

Un dels objectius d'aquest sisè programa és ratificar i aplicar el Protocol de Kyoto de cara a reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle en un 8% per al període 2008-2012 respecte als nivells del 1990

ment sostenible". Entre les seves virtuts destaca la introducció d'aquest concepte en les polítiques públiques. Però, tot i que ha obtingut alguns bons resultats, especialment en la reducció de la contaminació, ha estat força limitat en altres objectius. La comissió va voler esbrinar per què havia passat això i, després de fer-ne una avaluació, va descobrir dues grans fallades: una legislació deficient i els agents implicats. Així, es va posar en relleu que els estats so-

com un disseny fet a Brussel·les, sinó que tothom –col·lectius o persones– la faci seva. Aquest aspecte es vol millorar mitjançant una gran inversió en informació i divulgació. Tot plegat té com a objectiu superar una gran paradoxa, la d'una societat europea que cada cop demana més mesures ambientals, però que pràcticament desconeix el marc d'acció de la UE en aquest camp. ■

Albert Punsola